

Vlastislav
Toman

MŮJ ŽIVOT

S ÁBÍČKEM

✓ Let's

Vlastislav Toman

MŮJ ŽIVOT S ÁBÍČKEM

V letu, 2015
Druhé vydání, elektronické první

OBSAH

Jak jsem možná zachránil ABC	11
Utajený vzor	12
Byla to bomba!	15
Posezení U čísla 1	17
Ábíčko oklamalo svět	18
Střídání na kapitánském můstku	20
Čtenářský sraz ABC a můj sen	23
Od Hluboké po Kuňku	27
Srazové drobníčky	35
Začalo to Tabulkovou akcí	38
Období zájmových klubů ABC	41
Jak jsme prozradili vojenské tajemství	44
Než odstartoval Gagarin	46
Rodina klubů se rozrostla	50
Foglar a já aneb Co nás spojovalo	55
Třináct bobříků a důkazy odvahy a všestrannosti	74
Důkazy Plamenů a Cest	76
Období Vernovských her	79
Třináctý a osmašedesátý	81

Proč se vařil redakční guláš	83
Bez šrámů jsme neprošli	84
Old Shatterhand a Vinnetou v ABC	87
Jak jsme se stali televizními hvězdami	90
Konstruktérská kancelář ABC	97
Vynalezli jsme sportovní odvětví – minikáry!	103
Druhé mistrovství nám propršelo	106
V tropických podmínkách	107
Jubilejní 5. mistrovství ČSSR minikár 1972	110
Rozmáčené 6. mistrovství ČSSR	113
Stanice mladých techniků a přírodovědců	115
Můj „králík v rukávu“	118
Plno přátel v zahraničí	120
Nejvíc s Frösi z NDR	122
Od Vaillanta k Pífovi	124
ABC dostalo děčka	129
Vystřihovací přílohy	136
Rozhodli věrní čtenáři	141
Knihovnička ABC	143

Speciály ABC	146
Krok za krokem	155
Jubilejní X. s obálkou	158
Moje raketová špionáž	160
ABC čtrnáctideníkem!	162
Nešťastný šťastný 13. ročník	165
Komiksem o Leninovi!	166
Jubilejní patnáctý (a oddíl ABC)	169
Redakční posezení	171
Dosáhli jsme vrcholu! Skutečně?	173
Jubilejní 20. ročník plný proměn	178
S cenou jsme hnout nemohli	180
Plný šuplík metálů	185
Jubilejní 30. ročník	189
Dívej se, čti, dělej	190
Kino Ponrepo ABC	193
Normálně, nikoli však normalizačně	195
Praktická dívka	199
Dům dětského a mládežnického tisku SSM	201
Ročník personálních změn	204
Boj o český kreslený seriál	209

Na scénu přicházejí Kulišáci	212
Český komiks 20. století	215
„Kultovní sci-fi komiks“ 20. století,	217
Strážci – vzpomínání na chlapecká léta	219
Strážci mají své následovníky	226
Osamocený patriarcha	231
Lví stopou (aneb pokus o kluby)	234
Jubilejní ročník, avšak rok poslední	240
„Neviditelná ruka tržního hospodářství“	243
Barbie přichází	247
Přepřahání koní	252
Přece jen doslov	259
Dívej se, čti, dělej!	261
 A CO BYLO DÁL	 263
Z redakce do redakce	265
Život s ábíčkem nekončí	267
 OBRAZOVÁ PŘÍLOHA	 268
 Těšíme se na vás na stránkách www.vletu.cz	 295

ISBN (PDF) 978-80-87791-27-1
ISBN (ePub) 978-80-87791-28-8
ISBN (mobi) 978-80-87791-29-5

Vlastislav Toman, 2015
Štefan Švec, 2015

***Jako kluk jsem začal číst časopis Mladý hlasatel
a po válce pochopitelně i jeho následovníka Vpřed.
Někdy tou dobou jsem si říkal, že by bylo fajn
jednou také dělat takový časopis pro děti.
Prý se sny mohou splnit, ale člověk se musí přičinit.
Mně se to povedlo, i když cesta k tomu lehká nebyla.***

Pravděpodobně jsem nevytvořil ani nepřekonal žádný rekord, i když jsem - obrazně řečeno - na jedné židli „seděl“ třicet pět let. Domnívám se, že v novinářské branži se sotvakdo zabývá shromažďováním údajů, které by k podobným rekordům mohly vést. Ostatně je mnoho lidí, kteří vydrželi nepřetržitě pracovat v jednom podniku i více než třicet pět let. Třeba jsou mezi nimi i novináři.

V mém případě snad stojí za pozornost, že jsem v časopisu ABC po třech letech vystřídal židli redaktorskou za šéfredaktorskou a zůstal na ní dvaatřicet let. Když vyjdu z toho, že tyhle řádky dopisuji v předvečer svých sedmdesáti pěti let, pak jsem téměř polovinu dosavadního aktivního života strávil v redakci ábíčka. Tak už odedávna říkali svému časopisu *ABC mladých techniků a přírodovědců* jeho čtenáři, s nimi pak i rodiče a další dospělí příznivci, a zvykli jsme si na to - a rádi! - i my, kteří jsme v redakci pracovali. Musím však připomenout, že na Slovensku a částečně i na Moravě se říkávalo ábécéčko.

Pravdou je, že já jediný jsem v redakci „přežil“ od samého zrodu časopisu, tedy od jejího vzniku v říjnu 1956, až do února roku 1992, kdy jsem přešel mezi seniory. Tak si v našem novinářském syndikátu zvykli říkat novinářům-důchodcům. Nikoho to nic nestojí, ale novinář-senior zní hezky, že?

Vraťme se však do onoho roku 1956. Měl jsem za sebou celkem pět let služby v armádě. Téměř dva roky jako základák u spojovacího praporu v Písku a pak tři roky v redakci Rudé zástavy, novin tehdejšího 1. vojenského okruhu. To jsem se pro změnu stal důstojníkem-novinářem s hodností poručíka a v redakci vedl tzv. oddělení kulturně osvětové práce. Byli jsme tam celí dva redaktori, já coby voják a kolegyně civilní novinářka.

Rudou zástavu proslavil především spisovatel a humorista Miloslav Švandrlík ve své knize Černí baroni, včetně jejího filmového zpraco-

vání. Přiznávám, že jsem kdysi byl moc zvědavý, jak se s touhle etapou svého života Švandrlík vypořádá – a jak se mnou! Všeobecně se ví, že u pracovní technického praporu byl a skutečně sloužil na Zelené hoře u Nepomuku. Odtud také začal do Rudé zástavy posílat své veršovánky a satirická dílka, redakce mu za otištění posílala nějaké honoráře, takže měl aspoň přilepšení k žoldu. Myslím však, že si cenil daleko víc toho, že kvůli svému dopisování do vojenského tisku a díky mé pomoci se občas dostal z kasáren do Prahy. A snad i proto jsem se neobjevil mezi figurkami, kterými se Černí baroni hemží.

A tak už jen poznámka na okraj. V oněch letech 1953-1956 v Rudé zástavě publikovali i jiní, dodnes známí lidé, jako třeba spisovatel Arnošt Lustig nebo před pár lety zemřelý humorista Gabriel Laub (psal i do ABC). Ale pracovaly tam nebo aspoň přispívaly i další osobnosti, vzpomínám si například na redaktora Jiřího Lapáčka, pozdějšího ředitele nakladatelství Albatros.

Oněch pět let v zeleném už mě tenkrát přestávalo bavit, začal jsem tedy uvažovat o odchodu do civilu. Jenže odejít z armády dobrovolně, když je člověk důstojníkem z povolání, to nebývalo zrovna jednoduché. Ale napomohla mi změna na postu nejvyšším, neboť byl odvolán z funkce ministr obrany Čepička. Kromě toho se začalo hovořit o zrušení okruhových novin (vedle Rudé zástavy to byla Dukla u 2. vojenského okruhu, čili Morava a Slovensko, a Vítězná křídla u letectva). Podal jsem si tedy žádost o propuštění, a když jsem byl „shora“ telefonicky dotázán, zda mám vojenský byt a místo v civilu, slíbili, že mi vyhoví. Vojenský byt jsem totiž neměl a místo také ne, ale raději jsem řekl, že práci mám.

Naštěstí mi kolegové z redakce časopisu Věda a technika mládeži (VTM), kde jsem zrovna začal zkoušet své autorské štěstí, dali v hodině dvanácté tip. Prý se má začít vydávat nový časopis pro děti, ať se zkusím zeptat na Ústředním výboru Československého svazu mládeže (ČSM) - a ono to vyšlo! Bodejť by ne... Podle tehdejších požadavků jsem byl správný kádr, vždyť jsem přicházel z armádních novin, byl v komunistické straně (KSČ), měl novinářskou praxi a navíc i technické vzdělání - vyšší průmyslovou školu elektrotechnickou v Plzni.

JAK JSEM MOŽNÁ ZACHRÁNIL ABC

Dozvěděl jsem se, že nový časopis se bude jmenovat *ABC vědy a techniky*, a bude to měsíčník o třiceti dvou stranách tištěný na barevném ofsetu. Ne, nepletu se, skutečně se počítalo s tímhle názvem. Jenže v čase, kdy jsem se „loučil“ s armádou – vyřizoval formality a vypisoval kádrové dotazníky, někdo z funkcionářů ÚV ČSM přišel s tím, že se název bude plést s Vědou a technikou mládeži. Což byla, bohužel, pravda. Řekla mi o tom Boženka Kábrtová, tehdy pracovnice ideologického oddělení ČSM, kam jsem právě přinesl vyplněný dotazník kvůli přijetí. Titul ABC se mi moc líbil; správně vystihoval zaměření časopisu na vědu, techniku a přírodu – vždyť děti ve škole také začínají abecedou, jako cestou k poznávání psaní a čtení.

V tom myšlenkovém fofru mi najednou hlavou bleskl nápad: „Co kdyby se časopis jmenoval *ABC mladých techniků a přírodovědců*? Název je to sice dlouhý, ale stejně bude každý při kupování říkat jenom ABC. A vystihuje to původní zaměření,“ řekl jsem tenkrát Božence Kábrtové, a ta slíbila, že bude informovat „vedení“. Nu, a stalo se! Název byl schválen a oslovení ABC se ujalo, i pozdější ábíčko nebo krajové abecéčko, protože nový časopis byl celostátní. A to byla určitá výjimka, neboť pro slovenské děti časopisy (obsahově i zaměřením shodné s českými) vydávala bratislavská Smena, což byla obdoba pražského vydavatelství a nakladatelství Mladá fronta, kde byla i redakce nového časopisu.

Tou dobou jsem ještě neznal své budoucí kolegy. Jejich přijetí i koncepce nového titulu se projednávaly především ve svazáckých a pionýrských orgánech, což byla běžná praxe. O poslední „požehnání“ se pak postaraly orgány na Ústředním výboru Komunistické strany Československa.

Věděl jsem zpočátku jen to, že nás má být v redakci pět redaktorů a sekretářka a že redakce bude sídlit v budově Mladé fronty v Panské ulici 8. Pak už jsem znal i jména, která mi zase tak moc neříkala, protože za těch pět let v armádě jsem přece jen s „civilem“ ztratil kontakt. Šéfredaktorem se měl stát zkušený novinář Alexandr Jandera, který působil i ve Vědě a technice mládeži, zatímco přírodovědu měl redigovat Jan Čerovský, jenž svého času řídil časopis Člověk a příroda (tou dobou končil vysokoškolské studium přírodních věd). Grafickou úpravu dostal na starost Sláva Jílek, který předtím dělal časopis Práce pionýrů.

A přímo luxusem bylo, že ABC získalo vlastního výtvarníka, Mirka Lidáka. Ten se později proslavil jako malíř-humorista ve dvojici s Hanušem pod pseudonymem Hadák (což byla složenina z jejich jmen). Naopak techniku jsem měl převzít já.

Takže zbývala sekretářka, a tou se stala Vlasta Buchtová, šikovná a v redakčních záležitostech zběhlá paní středního věku. Musím hned předsolat, že jsem se od ní leccos naučil i pro pozdější práci šéfredaktora.

Mělo nás tedy být šest, ale ještě než jsme se poprvé sešli, už nám stav o jednoho člověka snížili. U onoho Jandery totiž „nahore“ na poslední chvíli našli nějaký zádrhel v kádrových materiálech, neschválili ho coby šéfredaktora, ba ani jako redaktora ABC. Do funkce byl jmenován Honza Čerovský, že už prý má s šéfováním zkušenosti. A protože zrovna probíhala jakási celostátní akce za snižování administrativních pracovníků, Mladá fronta uvolněné místo vykazala jako úsporu - a nám ten snížený stav na pár let zůstal. Ale ono snižování administrativních pracovníků - včetně aparátu na Ústředním výboru ČSM - mělo vbrzku ještě dohru, jak se zanedlouho ukázalo.

UTAJENÝ VZOR

Sešli jsme se 1. října 1956 u prázdných pracovních stolů ve třetím patře v Panské ulici 8-10 a začali dumat, jak by měl ten nový časopis vypadat. Hlavně to nesměla být Věda a technika mládeži v „dětské“ podobě, která do té doby přece jen trochu zasahovala i do naší věkové skupiny 10 až 15letých. Ale jinak jsme neměli žádného předchůdce, protože přírodovědně a technicky zaměřený titul pro děti v Československu do té doby nikdy nevycházel, ba ani v okolních, takzvaných socialistických státech. Jen v Sovětském svazu měli Mladého přírodovědce a o pár měsíců před naším ABC začali vydávat Mladého technika. Později ještě přibyl třetí titul Modelář-konstrukér. My jsme však měli obě oblasti, techniku a přírodovědu, spojit do jednoho titulu!

Bylo možná štěstí, že já a grafik-výtvarník Sláva Jílek jsme byli odchováni Mladým hlasatelem, ale zejména poválečným Vpředem. Právě třetí ročník Vpředu z let 1947-48 se hodně podobal tomu, co začalo vznikat v našich představách. Nechtěli jsme samozřejmě jenom kopírovat,

ale právě Vpřed nám pomohl najít některé náměty a motivace. Šli jsme se Slávkem dokonce tak daleko, že když se tvořila první hlavička ABC - dnes se říká logo - zvolili jsme psaný charakter písma, podobný tomu, jaký měl kdysi Mladý hlasatel, ale především Vpřed. Měla to být nenápadná připomínka naší návaznosti na krátkou éru tohoto časopisu.

Když trochu předběhnu, už tenkrát jsme přemýšleli o organizování čtenářských klubů, jaké dělal spisovatel Jaroslav Foglar, ale naštěstí jsme to odložili na později, až budeme vědět, jak se nový časopis osvědčí a zda si získá své čtenáře. Ukázalo se, že to bylo správné rozhodnutí, které nás ušetřilo zbytečných malérů „shora“. Jistě by si býval někdo všiml, že se „nějak moc“ podobáme Vpředu, a ten - jak mnozí vědí - do prázdnin roku 1948 dělali Jaroslav Foglar s redaktorem dr. Karlem Burešem. A Foglar se po „Únoru“ podruhé dostal do nemilosti a jeho knihy se přestaly vydávat, dokonce byly vyřazovány i z knihoven. Prý kvůli nežádoucímu skautskému zaměření. Poprvé totiž Foglar skončil za války, tedy za německé okupace, když Mladého hlasatele, kde svou novinářskou dráhu začínal, zakázali nacisté, podobně jako jeho knihy.

Zatímco sekretářka Vlastička sháněla základní vybavení redakce, naše redaktorská čtyřka začala vytvářet obsah a podobu ábíčka. Hned napoprvé mě šokoval Sláva Jílek, když načrtával grafickou podobu stránek, neboť maloval oběma rukama! Ano, správně, dokázal malovat levou i pravou rukou, a někdy dokonce současně. Že třeba měl v jedné ruce černou tužku a v druhé barevnou, je samozřejmé.

Naše další snažení se neslo směrem k získávání autorů a spolupracovníků. Tedy jak lidí písíciích, tak fotografujících a malujících. I když jsme měli šikovného kreslíře Mirka Lidáka, nemohl zvládnout všechno, obrázky z techniky i přírody a volné ilustrace. Kresbám jsme tenkrát dávali přednost i kvůli kvalitě tisku a hlavně méně kvalitnímu papíru. Mirek byl spíš ilustrátor, kreslíř humorných obrázků a zarážek. Já jsem to taky neměl lehké, přestože jsem v Rudé zástavě redigoval i psal různé populárně-naučné materiály. Pro děti se informace musely podávat jinak, a to leckdo z mých autorů kolem Rudé zástavy neuměl. Naštěstí tu byla i nějaká pomoc z redakce VTM, kterou jsem už řadu let odebíral a četl (ještě jako Mladého technika), takže jsem si hledal cestu k jejich autorům. A leckdy nově získaný autor dal tip na

někoho dalšího, takže lidé přibývali. S lecčíms mi pomohli i pracovníci oddělení techniky Ústředního domu pionýrů a mládeže Julia Fučíka (hlavně technické návody) z Prahy Vršovic, takzvané Grébovky. A jen co časopis vyšel, hlásili se další zájemci, a z nich se rovněž někdo vybral – dokonce na mnoho let.

Vyskytla se však i různá překvapení, která nám naši práci někdy komplikovala, jindy zase byla k pobavení. Například jsem zjistil, že už sice pracuji pár dní jako „civil“ v redakci ABC, ale ještě nejsem oficiálně propuštěný ze svazku armády! A tak jsem 6. října 1956, naposledy v uniformě důstojníka (naštěstí jsem se jí hned nezbavil), došel na velitelství 1. vojenského okruhu, abych vyslechl rozkaz o svém propuštění a přijal patřičný doklad. Rudá zástava stejně dlouho nepřežila a bývalí kolegové se většinou rozešli do deníku Obrana lidu a některých vojenských časopisů v Praze, ale i v nižších armádních složkách (tzv. divizní časopisy). Kdoví, kde bych skončil já, kdybych včas neodešel.

Konečně tedy ze mne byl civil i úředně. A měli jsme před sebou první hlavičku (logo) ABC, na které se podílel výtvarník Jindra Kovařík, redigovali a psali jsme články, vybírali fotografie a zadávali obrázky. Už jsme měli představu o rozložení stránek, o rubrikách, a také jsme hned začali připravovat druhé číslo, ačkoliv jsme vůbec netušili, zda se náš start vydaří. Termín byl dost napjatý, první číslo mělo vyjít v lednu 1957 – a také vyšlo!

Jenže v tiráži, kde jsou v každém časopisu jakési základní údaje, už nebyla adresa redakce v Panské ulici, ale na náměstí Gorkého číslo 24, čili „Gorkáči“, jak se dlouho říkalo. Tady v rohovém šestipatrovém domě sídlil ústřední výbor ČSM, a také tuto instituci postihlo již zmíněné snižování aparátu. Celé jedno patro – páté – zůstalo prázdné a svazáci z obavy, aby se jim tam nenastěhoval někdo cizí, koho by se později těžko zbavovali, na patro soustředili redakce dětských a mládežnických časopisů, tedy i benjamínka ABC. Jen početná redakce Pionýrských novin chyběla, pro tu už místo nezbylo. Takže se tu sešly redakce časopisů Mateřídouška, Ohníček, Práce mladých (funkcionářský časopis), VTM a Vedoucí pionýrů. V šestém patře nad námi ještě sídlil Pionýr. Sluníčko se „narodilo“ až o pár let později, právě tak jako další časopisy.

Nám to stěhování ani tak nepřišlo, moc „majetku“ jsme ještě neměli, a tak jsme přesídlili snadno. Bohužel do menších prostor než jsme měli

v Panské, dostali jsme jednu velkou místnost a k tomu úzkou „nudli“. Vydrželi jsme tam sedm let. Ale zpátky k našemu lednovému startu. Byl už za dveřmi a naše nervozita přece jen stoupala. Proběhly první korektury, první náhledy barevných obrázků, montáž...

BYLA TO BOMBA!

Občas jsme měli pochybnosti, zda jsme se vydali tou nejsprávnější cestou. V té době vycházely pro děti ve věkové skupině 10 až 15 let jen dva časopisy, týdeník Pionýrské noviny, opravdu měly novinový formát i tisk, a hlubotiskový měsíčník Pionýr. Oba byly „neplnobarevné“, což přeloženo znamená jen dvě barvy – černou a „pestrou“. Zatímco ABC mělo polovinu ze svých třiceti dvou stránek čtyřbarevných a ostatní dvoubarevné. Tiskli nás na ofsetu v tiskárně Svoboda v Praze na Smíchově stejně jako VTM. V té barevnosti byla tak trochu i naše šance.

Na nový titul se nedělaly žádné nákladné reklamní kampaně jako dnes. Na ABC byl prakticky vyroben jen barevný leták s informací, o čem že nový časopis bude. Byl rozeslán do škol a pionýrských domů, něco i do prodejen tisku. Redaktoři sami vyjeli na několik besed s dětmi. Navíc pak šla písemná informace do škol, které se tenkrát staraly o distribuci časopisů, zejména na malých městech a vesnicích. Byly to takzvané hromadné odběry podporované různými soutěžemi; učitelé nebo školy z toho měli určité peníze podle počtu odebraných výtisků. Pak byl samozřejmě volný prodej na stáncích a běžné předplatné u Poštovní novinové služby (PNS).

Mezitím jsme se dověděli, že v Mladé frontě, a dokonce i někteří lidé z vedení podniku, předpovídají ABC neúspěch. Kdosi měl snad říci, že když se z plánovaného nákladu prvního čísla (ve výši 50 000 výtisků) prodá 20 000 kusů, tak to bude úspěch. O to netrpělivěji a napjatěji jsme proto čekali na den, kdy nám z tiskárny oznámí, že ABC začínají tisknout, abychom přišli na náhled a ke schválení, jak bylo pravidlem.

Plánovaný den vydání byl stanoven na 20. leden 1957 – tak to bylo i v tiráži. Asi dva dny před tímto datem nás z tiskárny zavolali, že večer se s tiskem začíná. Vypravili jsme se tam samozřejmě všichni a byli jsme moc zvědaví, jak se nám naše „dítě“ povedlo. Na špičce čili zřa-

dle, což byl vlastně zákres všech stránek pro tiskárnu (dnes se říká maketa), i v korekturách, které nebyly barevné, už se dalo leccos vidět i opravit. Ale teď v prostorné hale hučela rotačka a chrlila jeden výtisk za druhým do hromádek, které pracovnice odebíraly na palety. Kolem rotačky chodil mistr Sladovník, který vedl směnu. Tu a tam sám něco seřídil, nebo někomu dal u rotačky příkaz – šlo především o soutisk barev a také samotnou barevnost.

Já jsem už tiskařské stroje z dřívějších let znal, ale jen nebarevné novinové, tady jsem poprvé viděl zrození barevného časopisu - a navíc našeho ABC. Tenkrát bych nikomu nevěřil, že s ním prožiji celých třicet pět let, a ještě mu budu přes tři desetiletí šéfovat.

Sláva Jílek měl jako grafik v tiskárně hlavní slovo, ale připomínek k barevnosti moc neměl a my ostatní také ne. Donekonečna jsme si ty první výtisky prohlíželi a už jsme viděli, co jsme mohli udělat líp nebo úplně jinak. Ale to je normální.

Pokud byste ovšem v tiráži nejen prvního čísla ABC, ale celého prvního ročníku hledali mé jméno, neuspěli byste. Podle tehdejších zvyklostí tam byl uveden jen vedoucí redaktor (titul šéfredaktor se rovněž nepoužíval), grafik, a hlavně redakční rada. To měli být odborníci, kteří by redakci pomáhali připravovat a řídit časopis. Takový byl záměr, ale skutečnost byla jiná. Někteří „radové“ samozřejmě psali články podle svého odborného zaměření, všichni měli číst a připomínkovat rukopisy před zařazením do tisku, hodnotit vyšlá čísla, účastnit se besed, a podílet se na práci redakce. Jak už to bývá, někteří spolupracovali, jiní se jen „vezli“. Popravdě řečeno, nad prvním číslem mi ani nenapadlo, že mé jméno jako redaktora techniky v tiráži není.

V prvním ročníku jsem se tedy prezentoval jen podpisem u článků nebo reportáží, které jsem napsal. A také jako autor scénáře pro první kreslený seriál v ABC – dnes říkáme komiks – s názvem Za tajemstvím hlubin. Příběh byl dobrodružně-naučný a lehce fantastický. Kreslil ho Mirek Lidák. Děťští hrdinové měli symbolická jména Alena, Břetík a Cyril, čili trojka ABC. V závěru ročníku mě vystřídal Sláva Jílek se seriálem Šestka z Hradební, který kreslil Jindra Kovařík. Byl to seriál laděný docela foglarovsky.

Vraťme se však do tiskárny Svoboda k našemu novorození.

POSEZENÍ U ČÍSLA 1

Když jsme učinili zadost i formalitě a dali souhlas k tisku, což znamenalo podepsat se do jednoho výtisku časopisu, sebrali jsme se a šli si sednout do restaurace, která byla na hlavní ulici hned před tiskárnou. Měla pro nás symbolický název U čísla 1. Tam jsme naše novorozeně zapili, aniž bychom se opili, jak tomu bývá u otců, když své narozené potomky oslavují. Ani jsme na to neměli náladu; pořád jsme jen dumali nad časopisem vonícím barvami.

Už jsme nějak věřili, že se časopis prosadí, že nepropadne. Ale naše očekávání bylo překonáno víc, než jsme mohli doufat. Byla to bomba, říkali nám pak někteří z podniku i ze spolupracovníků. V samotné Praze se na řadě stánků, zejména v centru, ABC vyprodalo během hodiny a všeobecně do jednoho až dvou dnů. Remitenda, čili neprodané vrácené výtisky, byla nulová! Ale to jsme se dozvěděli až asi po měsíci z hlášení PNS. Předlouho pak vzpomínal jeden z vrátných v Mladé frontě v Panské ulici, jak ho jeden pán uplácel dvacetikorunou, zatímco cena výtisku byla dvě koruny, aby mu první číslo ABC sehnal. Dvacka, to byl v té době velký přeplatek. Ale on sám časopis neměl. I dopisový ohlas byl výborný, a tak to byla pro nás pobídka, abychom se snažili vydržet. Což se také stalo.

V Mladé frontě po pár měsících, kdy bylo vidět, že oněch plánovaných 50 000 výtisků nestačí, začali pro rok 1958 plánovat zvýšení na 75 000 kusů. Papír byl tenkrát na příděl a o jeho zvýšení se rozhodovalo na nejvyšších stranických a vládních místech. A nám měli dát papíru hned o padesát procent víc! Což o to, my bychom to chtěli – a rádi, už kvůli těm, kteří nám psali, že si ABC nemůžou koupit ani předplatit.

Dopadlo to dobře. Těch 75 000 výtisků pokrylo rok 1958, ale v roce 1959 už jsme měli náklad 110 000 a pro rok 1960 byl zvýšen na 125 000 výtisků. V dalších letech se náklad pohyboval kolem této výše, ale někdy už byla i remitenda, zhruba 5–10 %. Dnes by každý vydavatel nad takovým číslem jásal až do nebe, nám to všem dělalo starosti a hledaly se příčiny, kde jen to šlo. Mladá fronta v oněch dobách měla své inspektory odbytu, čili pracovníky v krajích, kteří se starali o prodej tisku a byli v kontaktu s Poštovní novinovou službou, se školami a domy pionýrů a mládeže (DPM), navštěvovali prodejny tisku a novinové stánky.

Každý měsíc jsme mohli mít čerstvé informace o tom, jak se kde ABC prodává. Od samého začátku jsme na tom byli dobře především na Moravě, kde také byli nejaktivnější čtenáři, ať už v soutěžích nebo i v dopisování s redakcí. V Čechách byla situace rozdílnější. Slabší odběr byl třeba v jižních Čechách nebo v Praze, lepší u Východočechů, zatímco Západočeši patřili k průměru.

Mladofrontoví inspektoři odbytu (byly mezi nimi i šikovné a pohledné ženy) s jejich informacemi a obětavou prací byli nezbytnými partnery šéfredaktorů pro řízení časopisů. S inspektory jsem si už jako redaktor dobře rozuměl a často se s nimi radil, když jsme připravovali nějaké změny nebo akce a soutěže. A těch u nás bylo moc a moc. Jenže zase předbíhám.

Snad bych se měl zmínit, proč si myslím, že ABC mělo takový úspěšný nástup. Podle mého to byl pestrý obsah od zábavně naučných článků a návodů, přes humor, povídky, čtení na pokračování, kreslený seriál (kromě našich původních se poprvé objevil i francouzský pes Pif), soutěže, a také zprávy z činnosti dětí, samozřejmě z pionýrské organizace, ale i ze škol a zájmových kroužků. Zkrátka spousta aktivit a zajímavostí. Řeknete – nic neobvyklého, normálka! Pravda, ale šlo i o podobu ABC, grafickou úpravu, barevnost, textové a vůbec celkové podání. A za zmínku stojí, že jsme se začali dost věnovat právě zahájenému „dobývání vesmíru“, kde spolu od počátku soupeřily jen Spojené státy a bývalý Sovětský svaz. Tenkrát to byla nová a zajímavá záležitost nejen pro děti. A nám se ke všemu povedl nechtěný „kosmický žert“, který bych nazval...

ÁBÍČKO OKLAMALO SVĚT

Ani po tolika letech se tomu nechce věřit, ale shodou okolností jsme na tomto poli přispěli k velké mystifikaci, která souvisela se startem první umělé družice Země, již byl sovětský Sputnik. V roce 1957 se v létě konal v Moskvě VI. světový festival mládeže a studentstva. K této příležitosti jsme vydali jakési „mezinárodní číslo“ a v něm byl obsáhlý článek o přípravách k vyslání prvních umělých družic Země. K článku, podle různých, zejména však amerických podkladů, namaloval výtvarník F.

Škoda celostránkovou ilustraci, jež zobrazovala jednu z možných variant takové družice. O pár měsíců později se v Praze v paláci U Hybernů konala výstava ke 40. výročí takzvané Velké říjnové socialistické revoluce (VŘSR) v Rusku v roce 1917. Autoři scénáře výstavy se rozhodli, že tam bude s ohledem na kosmickou soutěž obou velmocí i model budoucí sovětské družice. Ale jak by měla vypadat, to nikdo nevěděl. Sověti dle svého zvyku žádné informace dopředu nedávali.

Koho napadlo poslat výstavní výtvarníky pro podklady do redakce ABC, to už ani nevím. Zřejmě kdosi z organizátorů znal to naše červenové číslo s kresbou. Ani já jsem jim nic víc dát nemohl, ale spokojili se i s tím málem a podle našeho obrázku vytvořili kosmickou diorámu – družici letící vesmírem. Když pak první sputnik k výročí VŘSR skutečně odstartoval, Československá tisková kancelář tohle dílko vyfotila a fotografie z výstavy se ocitla nejen na stránkách československých novin, ale šla i do zahraničí. Teprve pak Sovětský svaz vydal oficiální a pravý obrázek své družice. Od naší kresby se lišil především umístěním čtyř prutových antén. Na té naší trčely jako kříž do čtyř stran, sovětský sputnik je naopak měl jako ohon komety.

Nebylo to však naposledy, kdy se nám bezděčně podařilo přinést senzační zprávy z nového vědeckotechnického oboru, jímž se kosmonautika stala.

Ještě z doby, kdy jsem byl ve vojenské redakci, jsem znal švýcarský časopis Interavia (vycházel v několika jazykových mutacích) a nám se kupodivu podařilo předplatit si ho pro redakci ABC (schvalovalo se to zase „nahore“, ale vyšlo nám to). Díky tomuto zdroji, ale i dalším, včetně sovětského tisku, jsem pak psal články a zprávy o průzkumu vesmíru v USA i SSSR. Dodnes se setkávám s bývalými čtenáři, kteří na to vzpomínají a říkají, že se tak dovídali věci, které v žádných novinách nebyly.

Když poněkud předběhnu, tak jsme dokonce v jednom článku i s kresbou předpověděli jako možnou konstrukční variantu pro let člověka do vesmíru kulovitou kabinu i s pravděpodobnými rozměry a hmotností 2,5 tuny – a takovou kosmickou loď pak skutečně měl nejen první kosmonaut světa Jurij Gagarin, ale celá řada raket typu Vostok i Sojuz. A že tehdejší mé nadšení pro lety do vesmíru později vedlo k vytvoření zájmových čtenářských klubů s názvem pionýrské raketové posádky, to

už byl jen důsledek. Ale o tom až později. Podstatné je, že ABC bylo od počátku svého zrodu „namočeno“ do řady událostí, aniž bychom leckdy tušili, co jsme způsobili. A že jsme, až na nějaký ten „politický škrábanec“ a pokárání, prozatím úspěšně proplouvali dál.

STRÍDÁNÍ NA KAPITÁNSKÉM MŮSTKU

První tři ročníky ABC se pochopitelně vyznačovaly řadou postupných změn a novinek. Za dost důležitou věc považuji například zařazení rubriky pro děvčata. V té době se děti tak trochu braly jako „bezpohlavní masa“, aniž by se přihlédlo k tomu, že je tvořena chlapci a děvčaty, jež mají různé zájmy, ale i potřeby. A my jsme děvčata oslovili nejen soutěžemi, ale také praktickými návody a radami. Tuhle rubriku jsem měl řadu let na starosti, protože jsem si ji sám vymyslel, a nikoho jiného jsme na její redigování neměli. Podařilo se mi však časem navázat kontakt s pražským Ústavem bytové kultury (ÚBOK), kde jsem objevil výbornou partnerku Alenu Hanzlíkovou (pozdější šéfredaktorku časopisu Praktická žena), a v n. p. Pragoděv to zase byla paní Božena Ružhová. Začínal se rodit dělný kolektiv dívčí stránky.

Ale daleko významnější tou dobou byl asi trpaslík Píďa, redakční figurka s trochou pohádkových schopností. Jeho špičatou čapku tvořilo písmeno A, knír pod nosem symbolizoval B a bradka zase C. V časopisu dokázal všechno, tedy skoro všechno. Píďa „psal“ reportáže, komentoval zprávy, organizoval soutěže, byl montován do fotografií, a posléze měl i vlastní kreslené příhody čili komiksy, jak by se dnes řeklo. Naše čtenáře si však získal, dokonce mu někteří osobně psali a svěřovali se mu se svými radostmi i starostmi. Dočkal se bohužel neslavného konce. Výtvarným otcem Pídi byl náš Mirek Lidák, ale ten později přešel „pod vlajku“ nového týdeníku Mladý svět, kde jako symbol kýče vymyslel jiného trpaslíka. Jenže podoba tu byla. A na ábíčkovského Píďu se snesla kritika dokonce z řad renomovaných kulturních (zejména partajních) novinářů, což přispělo k jeho „úmrtí“. Ne každá pohádka mívá šťastný konec.

Na stránkách ABC se často také objevoval mladý kreslíř-humorista Neprakta, vlastním jménem Jiří Winter (zpočátku ještě ve dvojici s panem Kopecným), humorným kresleným seriálem i kresbami přispě-

la dvojice Jelínek-Born, z níž ten druhý je dnes slavným výtvarníkem a ilustrátorem. Publikovat začínali později slavní konstruktéři ABC, jako například Mirek Kolář se svými optickými přístroji a posléze i minikárami, nebo Jiří Konvička, tvůrce mnoha elektromechanických modelů, a také Pavel Šrait, náš expert v radiotechnice. Připomenout mohu i svou maličkost, která se v těch letech na stránkách ABC prezentovala řadou jednodušších modelů a hraček, například elektro a astronautických.

Díky tvorbě těchto konstruktérů, ale i dalších modelářů, jsme mohli začít i s vydáváním dvouměsíčníku Plánky a návody ABC (PaN). Výrobky a modely podle PaN, ale i ze stránek ABC, se vzápětí začaly objevovat na populárních přehlídkách mladých techniků, což byly vrcholné celostátní pionýrské soutěže z technické činnosti. A mnohdy předstihovaly dostupné výrobky v modelářských a hračkářských prodejnách. Obdobně tomu bylo i v soutěžích mladých přírodovědců, kde se časopis rovněž stal dobrým rádcem a organizátorem zejména ochrany přírody. Narozdíl od techniky jsme se tu však nemohli prezentovat jako „vynálezci a objevitelé“. Ale když předběhnu, leckdo z pozdějších ochranářů nebo „brontosaurů“ a „zelených“, či jak si říkají, vyšel z řad „ábíčkářů“.

Velkou měrou k tomuto rozvoji činnosti mladých techniků přispělo i to, že se časopis v řadě případů postaral o zajištění potřebného materiálu nebo součástí, například čoček (díky Mirkovi Kolárovi), později pak radiotechnických kompletů (například na Šraitův kabelkový tranzistorák Krystal), převodů k elektromotorkům a jiných potřebných věcí do prodejen Mladý technik. V té době to byla pomoc neocenitelná, protože ne vždy se daly potřebné věci běžně a mimo Prahu koupit. Není divu, že objednávky šly někdy až do několika set kusů! A tak jsme tu a tam ovlivnili i budoucí hračkářskou a modelářskou produkci. Ještě musím připomenout, že od druhého ročníku nastala změna také v tiráži ABC, kde se objevilo mé jméno jako redaktora techniky – a zástupce vedoucího redaktora. V roce 1959 však došlo ke změně pro mne nejdůležitější.

Někdy v létě šla naše sekretářka Vlasta Buchtová s címsi do Státního ústavu památkové péče a ochrany přírody. Vrátila se s ohromující zprávou: Náš šéf Jan Čerovský tam prý má na jedněch dveřích jmenovku! Samozřejmě jsme chtěli vědět, jak je to možné, když nám nikdo nic neřekl, ani sám Honza. Tak jsme se ho zeptali. Musí tam nastoupit na

umístěnku jako absolvent vysoké školy, vysvětlil nám tu záhadu. Že vlastně do ABC šel jen dočasně. Zajímalo nás, kdo přijde na místo vedoucího redaktora. Něco Honza přiznal, něco jsme si vypátrali sami. Mezi těmi, se kterými prý jednal, byl například ing. Zdeněk Michalec, člen naší redakční rady, jeden z těch, který do časopisu také přispíval. Zdeňka jsem znal ještě ze svého působení v Rudé zástavě. Byl tou dobou na vojně, sloužil u raketometné jednotky a patřil k vojenským dopisovatelům. Pracoval, tuším, nejdříve v rozhlase, ale pak v televizi, kde měl mimo jiné svůj zábavně-naučný pořad pro mládež. Zase předběhnu, když připomenu, že právě díky Michalcovi se redakce ABC poprvé představila v živém televizním vysílání. Předtím to byly jen filmové reportáže, například ze srazů čtenářů ábíčka.

Vypadalo to však, že nejen Zdeněk Michalec, ale i někteří další oslovení nechtějí do ABC nastoupit, a někoho bychom zase neradi brali my. Kdoví, koho by nám mohli „shora“ do redakce dosadit, říkali jsme si. Praxe té doby byla taková, že se funkce šéfredaktora někdy dávala jako „trafika“ (platí to ostatně podnes!). Dopadlo to nakonec tak, že Sláva Jílek, po dohodě v redakci, navrhl základní stranické (rozuměj - komunistické) organizaci v časopisech, aby Ústřednímu výboru ČSM doporučila jmenovat vedoucím redaktorem mne. Naštěstí to prošlo všude, kde k tomu měli co říci, a tak jsem od listopadu 1959 nastoupil na „kapitánský můstek“ časopisu ABC. Honzovi Čeřovskému jsme tak umožnili rychlý odchod a sobě přivodili pár měsíců kruté dřiny, než přišel nový přírodovědec, promováný biolog (takový byl tehdy titul pro absolventy Univerzity Karlovy) Karel Dunda. Pracoval do té doby v oddělení přírodovědy Ústředního domu pionýrů Julia Fučíka v Praze na Vinohradech. Dělali jsme proto asi tři měsíce časopis se Slávou Jílkem vlastně jen sami dva. A já jsem nikdy přírodovědec nebyl. Karel mi pak dělal zástupce až do doby, než odešel v roce 1991 do důchodu.

Tím byla redakce zase jakžtakž v plné sestavě. Často jsem během let odpovídal na otázku, jak mohu jako šéfredaktor rozumět technice i přírodovědě, že na to „mám své lidi“. Rozumět jsem musel především tomu, jak dělat časopis, aby byl dobrý a čtivý. Za odbornost ručili kolegové.

Snad bych měl přiznat, že už jako čtenář Mladého hlasatele a zejména Vpředu (to už mi bylo šestnáct), jsem občas ve své fantazii zatoužil dělat podobný časopis pro kluky a děvčata. Také jsem šilhal po novinář-

ském řemesle, zprvu jako externí zpravodaj deníku Mladá fronta v Plzni – a náhodou se mi to splnilo. Tenkrát jsem ovšem netušil, co všechno budu muset zvládnout a také se naučit, a jaká je to někdy fuška, řídit partu lidí. I když většinou lidí dobrých, chytrých, pracovitých a nápadi-
tých. Bylo jich za ta léta několik desítek, ani se to nezdá, i když někteří redakcí jen jakoby prolétli a zmizeli, nebo zase vynikli někde jinde.

Ted' jsme však v roce 1959 a já jsem se stal čerstvým šéfredaktorem ABC. Měl jsem ze svého „povýšení“ radost, a tak jsem se o ni neprodle-
ně dopisem podělil se svými rodiči. Netušil jsem, že to bude pro mého tatínka poslední radostná zpráva, kterou ve svém životě dostane. Už delší dobu byl nemocný a pár dní nato zemřel.

ČTENÁŘSKÝ SRAZ ABC A MŮJ SEN

Samozřejmě že jako časopis, jehož vydavatelem byl Československý svaz mládeže a jeho Pionýrská organizace, jsme koncem padesátých a začátkem šedesátých let měli být výrazně prorežimní - nebo jak to nazvat. Cesty ke splnění tohoto požadavku byly ovšem různé. Tou do-
bou se naštěstí už ve společnosti leccos začalo pozvolna uvolňovat. Přesto bylo třeba úkoly „shora“ plnit, ale nechtěli jsme zase „politikou“ děti a jejich rodiče odradit. Ne vždy se nám to dařilo, ale řekl bych, že jsme se brzy naučili, jak si poradit, aby se – podle známého přísloví – vlk nažral, a koza zůstala celá.

Jedním takovým úkolem, který jsme nakonec vyřešili naprosto origi-
nálně, byly oslavy 10. výročí vzniku Pionýrské organizace ČSM v Čes-
koslovensku, což bylo v dubnu roku 1959. Dost a dost jsme nad tím
dumali a lámali si hlavy. Nakonec jsme se rozhodli, že připravíme dub-
nové číslo jako jakousi kroniku desetiletého trvání pionýrské organiza-
ce, přičemž k roku 1957 (vznik ABC) jsme navíc připomněli i pár zají-
mavostí z našeho časopisu. K tomu pak přibýly i gratulace od několika
partnerských časopisů ze Sovětského svazu, Německé demokratické
republiky, Francie a Maďarska. Ano, už za tu krátkou dobu jsme si našli
kamarády také za hranicemi republiky.

A teď k tomu originálnímu nápadu. Měl jsem na něm velký podíl, mu-
sím přiznat, i když nerad. Aby to nevypadalo, že se nějak moc chlubím.

Jenže o nápady u mne fakt nikdy nouze nebyla, ale občas přidávám – bohužel. Mělo to totiž nejen své klady, ale sem tam i zápory, jak jsem záhy poznal. Řekni, navrhní – a udělej, zaříd' sám...

Takže, o co šlo? Rozhodli jsme se udělat na počest již zmíněného výročí Pionýra turistický sraz čtenářů ABC, a to v neděli 26. dubna 1959 na zřícenině hradu Radyně u Plzně. Oznámení s pozváním vyšlo v dubnovém čísle, pouhých šest dní před srazem! Připojili jsme i mapku a jízdní řády vlaků a autobusů do blízkého Starého Plzně. Prozřetelně jsme už měsíc před srazem, 24. a 25. března, objeli obce v okolí Radyně a z auta rozhazovali letáky s pozvánkou, ovšem s poněkud tajemným textem, který končil výzvou, aby si kluci a děvčata přečetli dubnové číslo ABC. Záhadnost naší akce podtrhovalo i to, že jsme jeli v podnikové varšavě rudé barvy. Šlo o automobil značky Warszava, což byla v Polsku licenčně vyráběná ruská Poběda. Pozornost jsme tedy budili, a k tomu ty z okének auta vyhazované letáky! Ale zájem Veřejné bezpečnosti jsme našťěstí nepřilákali. Pak už jsme jen napjatě čekali, jak to dopadne.

Do Plzně jsme přijeli o den dříve (tenkrát se ještě v sobotu pracovalo i učilo). Měl jsem dokonce v noci sen, že přišlo na dvě stě padesát čtenářů. A věřte nevěřte, stalo se! Protože to byl úplně první turistický čtenářský sraz (možná v celé historii dětských časopisů u nás), věnuji mu rozsáhlejší prostor.

Už cestou autem z Plzně na Radyni jsme potkávali chlapce a děvčata s batůžky. Jdou na sraz? Šli, a první ze všech byla čtenářka Pavla Vorlová z Dobřan. Tu už jsme znali ze soutěže Po stopě Červeného paprsku, která byla celostátně k pionýrskému výročí oficiálně vyhlášena. Hlouček před restaurací u Radyně postupně narůstal. Zpočátku převládali čtenáři z Plzně a okolí. Jenže nám také šlo o nejvzdálenějšího! Pro toho jsme připravili jako odměnu fotoaparát Efeka s filmem. Nejdříve to vypadalo na Pavla Kosinu z Nymburka, ale toho záhy trumfla Marie Kullová z Krásné Lípy u Rumburka (přijela s tátou na motorce). Jenže i ona ztratila šanci, když s otcem dorazil desetiletý Hynek Máj až z Oslavan u Brna! To tedy byla „štreka“!

O celkem bohatý program srazu se kromě lidí z redakce postarali i svazarmovci (tehdejší sportovně branná organizace SVAZARM), pracovníci a členové kroužků z plzeňského krajského Domu pionýrů a mládeže (letečtí modeláři a turisté, kteří na Radyni tábořili už od soboty). Ohňostroj

obstaral krajský pyrotechnik pan Ujčík a z Osvětové besedy ve Starém Plzenci nám přišli povyprávět o historii hradu. Dostavil se však osobně i legendární „pán hradu rytíř Radouš“, který účastníky uvítal.

Z řady soutěží bych rád připomenul přírodovědnou sazku, která pak doprovázela mnoho našich akcí. Podstata je jednoduchá: Na trase v přírodě je řada bodů – míst, kde na soutěžící čekají buď originální přírodniny nebo jejich obrázky, případně i vycpaniny, se třemi možnostmi odpovědi na danou otázku (obvykle jde o název exponátu nebo jeho užití atp.). Do soutěžního tiketu se pak „tipují“ odpovědi 1, 2 a X, jako v opravdové sázence. Vyhodnocení je opět dáno počtem správných odpovědí, tedy i pořadím, které je odměněno některou z cen. Po prvních zkušenostech jsme zanedlouho k přírodovědné sazce připojili i technickou, ba i turistickou a další podobné tipovací soutěže do přírody i do klubovny. Návodů byly pochopitelně uveřejněny také v abíčku.

Nemohu ovšem zapomenout ani na televizi s jejím pořadem Pionýrská vlaštovka. To byl čtrnáctideník, a tak se reportáž z Radyně na obrazovku dostala až v sobotu 23. května 1959. K tomu můžu dodat, že tady vlastně začínala dlouhodobá spolupráce ABC s Vlaštovkou a televizí vůbec. Na obrazovku se postupně dostávaly nejen reportáže z našich akcí (některé byly společné s televizí), ale rovněž soutěže přímo ve studiu, a to jak pro naše kluby a děti vůbec, tak i několik akcí mezinárodních v rámci Intervize. To byla mezinárodní televizní společnost převážně takzvaných socialistických zemí (nejen z východní Evropy).

Popravdě řečeno, úspěch našeho prvního srazu na Radyni nás řádně namlсал. Vždyť jsme měli šanci bezprostředně poznat pěknou kupu čtenářů ABC a dobře s padesáti jsme po skončení hlavního programu ještě dost dlouho besedovali. Kolik tu bylo upřímných slov, nápadů, ale i připomínek, to nikdy žádné dopisy nemohly nahradit. Bylo jasné, že tenhle sraz bude mít následovníky – a také je měl. Jenže, jak se říká, nic se nemá přehánět. To jsme měli brzy poznat.

Už v osmém, tedy srpnovém čísle, jsme zvali na 2. sraz čtenářů ABC, a to na sobotu 29. srpna 1959 u rozhledny na Větrné hoře, což byl vrchol Děčínského Sněžníku. Druhá část se konala v neděli „pod kopcem“ na koupališti v Jílovém u Děčína. Poznávacím znakem byl červený nebo žlutý špendlík v klopě. Program měly tentokrát obohatit modely zhotovené podle návodů v ABC, zejména pak plovoucí a potápějící se

velryba – efektní a jednoduchá hračka na pneumatický pohon od našeho spolupracovníka a konstruktéra Jiřího Konvičky. My jsme navíc na předvádění zajistili elektromechanické hračky z jihočeské továrny Iгла v Trhových Svinech, které právě byly na trhu novinkou. S ředitelem téhle továrny panem Šimkem jsem se poznal v začátcích svého působení v ábíčku a postupně jsme s Iglou (a jejími nástupci) navázali úzkou spoluprací na řadu let.

Ale to už předbímám, protože bych měl začít sobotou 29. srpna 1959 na vrcholu Děčínského Sněžníku, který jsme aktuálně přejmenovali na Větrnou horu podle českého dobrodružného filmu. Sraz pro táborníky byl pod tamní rozhlednou.

O tom, co se na srazu dělo, byla v desátém čísle ábíčka reportáž. Nalistoval jsem si ji pro připomenutí. A vida! Autorem byl náš redakční pidi-mužík Píďa, který se „jako“ vracel z Německé demokratické republiky, kde byl na návštěvě u Mäxchena Pfiffiga. To zase byla redakční figura - kluk - našeho partnerského časopisu Fröhlich sein und singen (česky Vesel se a zpívej, později redakce název změnila na atraktivní zkratku Frösi). Tihle dva byli v oněch dobách partáci, tak jako oba časopisy.

Takže jsme na Větrné hoře. Foukalo to tam opravdu ostošest. Táborníků bylo jen jedenáct plus pár statečných z redakce. Reportáž dostala název „Byl to skalní sraz“, a to ze dvou důvodů. Jednak jsme skutečně tábořili mezi skalami, jednak se sem dostavili jen ti skalní a odvážní čtenáři. Noční chlad nezahnal ani ohníčky, a tak jsme ráno byli dost prokřehlí. Ještě že jsme se večer trochu ohřáli a pobavili v chatě, kde náš grafik Sláva Jílek promítal filmy (nezapomeňte, že video ještě nebylo!). Dokonce už měl i záběry z prvního srazu na Radyni.

Nedělní program začínal ještě na Větrné hoře, kam poránu dorazili další čtenáři, několika soutěžemi. Samozřejmě nechyběla přírodovědná sazka a také „hledání pokladu“. Tady se vyznamenal náš externí spolupracovník a fotograf Míla Kocar, který si vymýšlel atraktivní záběry a čtenáři se, snahou vyhovět mu, mohli přetrhnout. Dokonce Bedřich Znamenáček, vytáhlý chlapec, se skoro vymáchal, když kvůli Mílovi a jeho fotce lovil jeden „poklad“ na plovoucím kusu dřeva v malém rybníčku.

Za poznámku stojí jedna pozoruhodnost: na sraz přijel z Prahy i čtenář Martin Pilný, který byl později stovkařem našich klubů (ještě vysvětlím) a hlavně v roce 1969 se stal na dlouhá léta kmenovým redak-

torem ábíčka na úseku techniky. Myslím, že tohle je skutečně rarita, kterou se hned tak nějaká redakce chlubit nemůže. Martinovi jsem pak předal i redigování vystřihovacích příloh s papírovými modely; udělal velký kus práce a v téhle oblasti se stal opravdovým odborníkem. Ale zpátky na sraz.

Když program na Větrné hoře skončil, bylo načase přesunout se dolů do Jílového, kam se navíc dostavila známá parta z televize, aby natočila reportáž. Přišla asi tak stovka čtenářů z města a okolí, což nás poněkud zklamalo. Ale o tom se Píďa ve své reportáži raději nezmínil. Hlavně jsme přemýšleli, proč byl zájem dětí menší než v Plzni, ale moc jsme toho nevydumali. Spíš jsme v tom rozjezdu zapomněli včas přibrzdit - a to se nám brzy nevyplatilo.

V devátém, zářijovém čísle jsme totiž vyhlásili 3. čtenářský sraz. Měl se konat v Brně, v Krajském domě pionýrů a mládeže na Lidické ulici (dnes je tam známé Středisko volného času Lužánky).

Jenže, co se nestalo! V tiskárně Svoboda se porouchala rotačka a zpozdil se tisk, takže ábíčko dostali čtenáři pozdě. Účast byla mizivá, a pro nás z toho vyplynulo poučení: Důkladně a včas příští akci připravit! Není rozhodující počet srazů, ale jejich úroveň. Vždyť srazy nám umožňovaly nahrazovat besedy s dětmi třeba ve školách nebo domech pionýrů zajímavějším programem i prostředím. A vždycky přijeli čtenáři z nejrůznějších končin, takže tu byla báječná možnost porovnat si zájmy a názory třeba Západočechů s Jihočechy nebo Východočechů s Moraváky apod.

To, že jsme se opravdu poučili, dokázaly srazy v příštích dvou letech. Ale to chce novou kapitolu.

OD HLUBOKÉ PO KUŇKU

Nastal rok 1960 a v něm byla na programu oslava 15. výročí skončení druhé světové války a osvobození Československa. Tenkrát se osvobození slavilo jen s Rudou armádou, protože jiné armády se zrovna „nenosily“ – jako by neexistovali Američané, Angličané i příslušníci dalších států (například Poláci), kteří se koncem války dostali až na naše území. Já sám jsem si pamatoval Američany, kteří přišli do Plzně (narodil

jsem se a žil tady až do roku 1951, do nástupu na základní vojenskou službu). Ti první Američané, z frontových jednotek, byli fajn. Jen co se vypořádali s Němci, vypili likérku v Božkově a ochutnali plzeňské pivo, už brousili za děvčaty, a pokud bydleli v soukromí – například v rodinných vilkách na Slovanech i jinde - rozdali lidem cigarety, konzervy a leccos i z válečné kořisti, kterou na svém válečném tažení u Němců získali. Sami jsme s kamarádem Vaškem Šteklem viděli, co všechno v autech měli. S těmi, kteří je po čase na řadu měsíců vystřídali, už takové pěkné soužití nebylo. Ale to je jiná historie.

V redakci jsme samozřejmě dumali, jak v časopisu 15. výročí konce války připomenout, a zároveň šikovně se povinnosti zhostit. Tou dobou už jsem zjistil, že jak pionýři, tak svazáci (míněny vrcholné orgány) jsou dost tolerantní, ale „soudruzi z ÚV (KSC)“ naopak přísně byrokratičtí. Museli toho hodně sledovat ve všech novinách, časopisech, rozhlase i televizi, takže obvykle volili metodu „čárek“. „Odškrtali“ v abíčku materiály označené symbolem výročí (sjezdů ap.), zda se píše o Sovětském svazu, o úspěších „budování socialismu“, a tak podobně. Z toho se pak usuzovalo, jak je redakce angažovaná. Jen když takových vnějších známek bylo málo, pak se někdo z „hodnotitelů“ pustil do pečlivějšího prohlížení, ba i důkladnějšího čtení časopisu.

Takže jsme celkem brzy zvládli známou metodu s „vlkem a kozou“. Praktikovali jsme ji s většími i menšími úspěchy i v příštích letech. Ještě dnes se setkávám s bývalými čtenáři nebo rodiči, kteří oceňují, že naše „angažovanost“ byla přijatelná a časopis byl na rozdíl od mnoha jiných ke čtení. Jistě i proto jsme si až do „sametové revoluce“ v listopadu 1989 udrželi takovou popularitu, že náš náklad stoupal a stoupal – zejména po provedených změnách od roku 1972. Ted' jsme ovšem v roce 1960 a přemýšlíme mimo jiné o tom, že dobrou akcí k výročí mohou být i naše čtenářské srazy. Takový trochu jubilejní, čili pátý sraz, a právě v květnu. Stačí k tomu dát nálepku 15. výročí, a jistě za to bude čárka. Nakonec jsme to však vyřešili úplně šalamounsky: sraz věnujeme 15. výročí vzniku nakladatelství a vydavatelství Mladá fronta, které „přišlo na svět“ právě v květnové revoluci roku 1945.

Jenže před pětkou je čtyřka, a tak jsme museli vyřešit, kde a kdy bude čtvrtý sraz. A protože jsme museli počítat s jarním rozmarným počasím, rozhodli jsme se pro Prahu. Volba padla na neděli 27. března 1960.

Místem srazu bylo Staroměstské náměstí, zatímco odpolední program a závěr proběhl v Domě pionýrů a mládeže v Karlíně. Na Prahu nebyla účast velká – 130 čtenářů, z toho ale jen deset (!) děvčat. Program byl bohatý, a tak se čtenáři rozdělili na tři skupiny podle svých zájmů: technici, přírodovědci a výtvarníci. Zvláštním rekordmanem se stal čtenář Bedřich Znamenáček z Pavlovic u Tachova. Byl na všech čtyřech srazech, ale ne naposledy!

Čtvrtý sraz skončil, ať žije jubilejní 5. sraz v Hluboké nad Vltavou! Byl dvoudenní a konal se 21. a 22. května na vltavském ostrovu pod hradem. Jestli se nám předchozí srazy zdály úspěšné, pak Hluboká byla rekordní: 280 účastníků ve stanovém městečku s 63 „domečky“. A odkud čtenáři přijeli? Z Českých Budějovic, Plzně, Horažďovic, Písku, Strakonic, Tábo-
ra, Sezimova Ústí, Veselí, Velenic, Protivína – a samozřejmě místní z Hlu-
boké. Byli tu však jednotlivci vskutku zdaleka: Mert, Mareček a Dvořák z Krnova, nebo J. Kristlíková z Brandýsa nad Labem.

Poprvé jsme mohli rozdat opravdu hodně odměn, a to díky sponzo-
rům – jak se dnes takovým dárcům říká. Svě výrobky věnovala do sou-
těží písecká textilka Jitex, tábořská mlékárna Madeta, českobudějovická
továrna Igla a její závod Trhové Sviny nebo Silon z Plané nad Lužni-
cí. A moc jsme děkovali našim partnerům z Domu pionýrů a mládeže
z Českých Budějovic, kteří nám pomohli připravit program a zapůjčili
turistické potřeby (zejména stany) pro ty, kteří je neměli. Tou dobou
jsme se sblížili i s Mirkem Pikartem z budějovického krajského „baráku“
(občasné „lidové“ pojmenování DPM), který se pak na dlouhá léta stal
i našim spolupracovníkem, a hlavně kamarádem. Málem bych ale zapo-
mněl na vojáky z českobudějovické ženijní jednotky. Ti totiž na srazu
předvedli obojživelný automobil a pořádali po Vltavě projížďky s vojen-
skými motorovými čluny. Jejich účast zajistil právě Mirek Pikart.

A ještě dvě poznámky: poprvé byla na srazu vztyčena vlajka srazů ča-
sopisu ABC. Byla červená s bílými paprsky a oranžovým sluncem upro-
střed, v němž byla písmena abc. Kdoví, kde je jí konec. Dodnes nevím,
kdy a kde se později ztratila, nebo zda ji někdo odcizil jako trofej. Jen
tuším, že to bylo na nějaké výstavě, možná celostátní přehlídce mla-
dých techniků či přírodovědců.

Tu druhou poznámku věnuji svému zástupci Karlu Dundovi. Přišel do
redakce koncem roku 1959 na místo Honzy Češovského a pořád jsem

mu nějak nemohl přijít na chuť, jak se říká. Což o to, byl pracovitý, nápaditý, ale zdálo se mi, že je trochu „suchar“, nebo jak to říct. Tenkrát na Hluboké jsme my dospělí z redakce a vedoucí dětských kolektivů po večerce zasedli u dohasínajícího táboráku. Povíдалo se a také zpívalo při kytáře. A pak si Karel to „dřevo“ vypůjčil a „rozbalil“ to několika veselými písničkami – parodiemi, které náladu opravdu zvedly. No, a byl to docela jiný Karel, můj budoucí dlouholetý kolega a zástupce. Jen jedno ten náš vztah občas kalilo – byl silný kuřák, ale s tím měl potíže i u jiných členů redakce, například u Helenky Kholové, s níž také nějaký ten rok sdílel společnou místnost (oba byli přírodovědci). S kouřením se rozloučil až „na stará kolena“ ze zdravotních důvodů. Ale to už z něj také byl novinář-senior.

Můžeme se z této malé odbočky vrátit k našim čtenářským srazům. Už v Hluboké se rozhodlo o 6. srazu – 20. a 21. srpna 1960 na letišti v Otrokovicích, dříve v Gottwaldově (dnes opět Zlín). A když na letišti, tak s letadly, parašutisty a raketami – byť jen v modelářském provedení. Sraz se totiž konal jako ukázkový Letecký den s ABC. Tuhle akci jsme už podruhé vyhlásili v ábíčku, tentokrát to bylo u příležitosti I. mistrovství světa v letecké akrobacii, které bylo svěřeno Československu a konalo se v Bratislavě. Už tenkrát jsme měli skvělé letce-akrobaty. Proč tedy nedát šanci dětem, ať si samy zkusí zasoutěžit třeba jen s jednoduchými modely a házedly.

Ovšem v Otrokovicích měli příležitost podívat se také do vzduchu v opravdovém letadle aspoň ti nejvzdálenější účastníci srazu. Už po šesté se mezi ně zařadil Bedřich Znamenáček z Pavlovic u Tachova, ale byli tu i „borci“ z Volyně u Strakonic, nebo dva čtenáři z Veselí nad Lužnicí (u Tábora), kteří dorazili dokonce na kolech! A obětavý tatínek pan Kocián je doprovázel na pionýru (to byl malý motocykl).

Už jsme se přestávali divit, co všechno měly naše srazy na svědomí – míněno v dobrém. V Otrokovicích třeba paní Havlišová z Uherského Hradiště poprvé spala pod stanem. Doprovázela na sraz dva své synky – a moc se jí to líbilo.

Také si vzpomínám, jak se náš fotoreportér Míla Kocar napálil. Po táborové večerce se nás v restauraci na letišti sešla parta dospělých. To už byl na srazech takový zvyk. Pan vedoucí nás posadil do přísálí a že prý si můžeme pustit gramofon nebo rádio a třeba si i zatancovat. Byla

s námi redaktorka časopisu Modelář Líba Kavanová, a ta seděla vedle Míly, který se jí dost věnoval – dokonce prý měl dojem, že s ním sama trochu flirtuje. Cítil totiž, jak se jejich nohy pod stolem k sobě tisknou! Když pak někdo přišel pro Líbu, aby ji vyzval k tanci, Míla doslova zko-prněl. Ta její noha totiž jako by zůstala pod stolem u té jeho! Ale Líba odcházela s oběma. Když se podíval pod stůl, zjistil, že ho spletla přek-ně vyprofilovaná dřevěná noha od stolu... Moc nás to pobavilo, protože Míla uměl vyprávět – a samozřejmě se s tím později „pochlubil“.

Otrokovicemi čtenářské srazy ABC pro tento rok skončily. Čekal nás rok 1961 a s ním zapeklitý oříšek – další oslavy, tentokrát 40. výročí založení KSČ, což bylo svým způsobem ještě náročnější než oslava osvobození Československa. Začátek šedesátých let už se sice vyzna-čoval poněkud volnější politikou, ale tohle výročí se oslavit prostě muselo. Tak jsme mu, kromě jiných nutných aktivit na stránkách ča-sopisu, oficiálně „věnovali“ 7. čtenářský sraz na Kunětické hoře u Par-dubic. Dalo by se říct, že jsme leckdy k splnění takových obdobných úkolů volili hry a vsadili na hravost i soutěživost, jež jsou dětem vro-zené. Ideové zaměření pak bylo jen pro ty „nahore“, pro ty, kteří si dělali čárky do hodnocení. Obvykle to vycházelo, i když někdy s vý-stražně zdviženým ukazováčkem.

Kuňku, jak se na Pardubicku lidově říká Kunětické hoře, jsme připra-vovali opravdu pečlivě. Skvělé partáky jsme našli v pracovnících okres-ního domu pionýrů a mládeže v čele s ředitelem Karlem Holinkou, kte-rý přípravou našeho srazu záúkoloval i městské „pionýráky“ v Přelouči a v Holicích v Čechách (jak se říká oficiálně, protože další Holice jsou u Olomouce). Hned teď musím podotknout, že tímhle srazem jsme za-čali mnohaletou spolupráci s Pardubickými a navázali přátelství, která v mém případě přetrvala léta.

Místo pro sraz bylo nakonec vybráno v třešňovém sadu pod hradem. Souhlas majitele jsme získali s tím, že dětem zakážeme, aby lezly na stromy a trhaly třešně. Nevím, zda to někdo vůbec zkoušel, protože třešně tou dobou byly ještě zelené.

Po předchozích zkušenostech jsme tentokrát žádali, aby se zájemci o účast na srazu hlásili předem v redakci nebo v pardubickém okres-ním domě pionýrů. Vypadalo to, že účastníků bude na 700! Ano, takový byl zájem. Konečné číslo bylo nižší – „jen“ 531 dětí i dospělých, kteří

vybudovali městečko z 230 vodou nasáklých stanů. Ke všemu si totiž v sobotu 27. května 1961 nad Kuňkou – snad na uvítanou – zařadila bouře s průtrží mračen. Ale špatné počasí pár dní před srazem, i některé další příčiny, možná zabránily ještě větší účasti. Například dvacet nešťastných dětí z Nového Knína se omluvilo kvůli spále, když jim hygienik účast zakázal. V jiném telegramu stálo: „Mám zánět středního ucha, mamka mě nepustila ke startu do Pardubic.“ A tak není divu, že jeden výrazný skalnatý útvar nad tábořištěm dostal čestný název „Pahorek nepřítomných“.

Tenhle sraz vůbec byl pro naše čtenáře ve znamení celé řady podstatně důležitějších a zajímavějších událostí, než ono 40. výročí KSČ. Už v září roku 1960 na stránkách ábíčka odstartovala velká čtenářská (a pionýrská) hra Volá vesmír a houfně začaly vznikat tzv. pionýrské raketové posádky (RP), čili zájmové kluby časopisu ABC. Vida, přece jsme je prosadili! Proto jim věnuji samostatnou kapitolu.

Pak tu byla světově významná událost: *První člověk ve vesmíru!* Jurij Gagarin odstartoval 12. dubna 1961 na svůj historický let. Tohle byl motiv „jako Brno“! A také motiv pro celý 7. sraz „u kráterů“, jak jsme tuhle akci nakonec pojmenovali. Využili jsme kdejaký místní krajinný útvar a přetvořili jej na měsíční krajinu. Například tu byly krátery Koperníkův a Archimedův, ale i Moře klidu, nebo v táboře Vostocká ulice, Gagarinova třída a Náměstí astronautů. Všude se kromě civilně nebo pionýrsky oděných účastníků pohybovaly i postavy ve stříbřitých skafandrech - účastníci soutěže o nejlepší astronautický oblek z řad členů RP. Na stožáru zplihle visela vlajka srazů ABC doplněná na rubu siluetou první družice Země – Sputniku.

Příslušná „politická daň“ byla splněna uzavřením dříve vyhlášené akce v ábíčku. Redakce poslala celkem šest „poštovních raket“ (pouzdra ve tvaru rakety) po vybraných trasách po celé republice, především na adresy RP. Ty do nich měly vložit hlášení o splnění závazků ke 40. výročí KSČ, což se stalo, a na srazu zástupce ÚV ČSM převzal od RP-06 z Rožkopova došlá hlášení. A bylo to. Jinak vše ostatní proběhlo v naší režii a program odpovídal zájmům i zálibám dětí. Účastníci přijeli skoro ze všech končin republiky – ze Sokolova, Ostravy, Pardubic, Hradce Králové, ale také z Brna, Prahy, Ledvic, Přerova, Hulína, Kopřivnice, Svitav i dalších měst a vesnic.

A nesmím zapomenout ani na operativní štáb televizní Vlastovky, se kterou jsme díky Pepovi Starcovi (který býval původně redaktorem Pionýrských novin) měli skvělé kontakty. Ještě po letech někteří z oněch televizních pracovníků rádi na akce ábíčka vzpomínali, protože při nich vždycky natočili něco zajímavého, co se líbilo jak divákům, tak kupodivu i vedení televize. A koneckonců líbilo se tam i televizákům samotným.

Ale zpátky na Kunětickou horu. Déšť neděšť, program se rozjel naplno a nálada byla skvělá. Tradiční technická a přírodovědná sazka, ale i závody marťanů a charkovčanek (modely pásových vozidel), módní přehlídka skafandrů... Nedělním vyvrcholením byly starty opravdových svazarmovských raket (Svazarm jako branně sportovní organizace už měl i raketové modeláře). Nemenší nadšení provázelo i rozdělení cen vítězům: fotoaparáty, rakety, letadla (tedy modely), ohromné vánočkové věnce z pečiva, obří koláče, perníková srdce s astronautickými nápisy ze sladké polevy. Něco vyrobily pracovnice pionýrského domu z Pardubic, něco věnovaly průmyslové, družstevní a výrobní podniky z města a okolí. V oněch dobách nebylo tak těžké získat něco pro děti a tedy i pro akce ábíčka. Když jeden měl dobré kamarády nebo čtenáře v rodině, daly se dělat málem zázraky.

A přece jsme jednou zprávou účastníky srazu, a pak i čtenáře v reportáži na stránkách časopisu, něčím zarmoutili: *Kunětická hora se stala posledním celostátním srazem čtenářů ABC*. Bylo tu reálné nebezpečí, že by srazy mohly být ještě mohutnější – než ten pod „Kuňkou“ – a to už bychom organizačně těžko zvládali. Navíc ještě nebyly volné soboty, i když obvykle ve škole děti uvolňovali, a setkávali jsme se už v sobotu během dne. Proto jsme se rozhodli dělat srazy krajské nebo okresní, případně oblastní, a jen pro předem přihlášené. Cestou k tomu byly naše zájmové kluby ABC, kde k raketovým posádkám záhy přibýly i hlídky ochrany přírody, dívčí kluby a pak ještě další zájmové klubové kolektivy.

Kunětická hora ukázala, jakou sílu může mít dětský časopis, když správně zapůsobí na děti a rozvíjí jejich zájmy i potřeby a současně získá sympatie a podporu dospělých. Byl tu však i jeden důležitý prvek. Aniž bychom se zříkali toho, že ábíčko je pionýrský časopis, dali jsme našim čtenářům šanci poněkud se vymanit z uniformity a formálnosti

Pionýrské organizace ČSM. A neváhám tvrdit, že jsme tím významně přispěli k pozdějším změnám v této dětské organizaci. Pokusím se to postupně dokázat na příkladech.

Než tuhle kapitolu uzavřu, ještě se mi vynořila jedna myšlenka. Nepamatuji se, že by nás kvůli čtenářským srazům nebo přímo na nich kontaktovala nějaká bezpečnostní složka, třeba pověstná Státní bezpečnost (StB). Měli jsme snad tak dobrý kredit, že nás tyhle orgány vynechaly? Nebo jsme byli „slepí“ a nějakého toho agenta nepoznali? Každopádně jsem jako šéfredaktor nikdy nebyl „popotahován“ kvůli tomu, že organizujeme nějaké podivnosti či kdovíjaké aktivity. Zřejmě „orgány“ zaměřovaly pozornost jinam, nebo v té době už leckde nebylo všechno tak „žhavé“.

Ať tak či onak, srazy ABC i po Kuňce pokračovaly a bylo jich v průběhu dalších let na desítky. Nikdo už asi nespočítá, kolik dětí i dospělých se jich zúčastnilo, ale jistě by to šlo do tisíců, protože běžná účast dalších srazů se pohybovala kolem 150-200 účastníků. A srazy „ábíčkářů“ se konaly i potom, když už je redakce ABC přímo neorganizovala. Protože počátkem sedmdesátých let, kdy znovu byla vytvořena jednotná dětská a mládežnická organizace – v tomto případě Pionýrská organizace Socialistického svazu mládeže – jsme museli skončit i s klubovou činností. Prý abychom nenarušovali jednotu dětského a mládežnického hnutí. I to byl důsledek nastoupené cesty normalizace a stabilizace po „krizových letech 1968-1969“ (jak se tomu říkalo). A přidal bych i neblahou byrokratizaci a formalizaci ve společnosti.

Troufnu si však tvrdit, že čtenářskými srazy se ábíčko zapsalo do historie dětského tisku nejen v bývalém Československu, ale možná i daleko za hranicemi. Pokud mám informace, nikde se nic podobného a v takovém měřítku nekonalo. Ani legendární kluby Mladého hlasatele a Vpředu takovou akci neměly. Byl to obrovský skok od tradičních besed se čtenáři někde ve škole, v klubovně či v nějakém sále. Věřím, že tisíce kluků a děvčat prožily něco, na co se dá celý život vzpomínat a v dospělosti o tom vyprávět nové generaci, která už to ani prožít nemůže. Proč asi?

Také si myslím, že – tak jako v jiných případech, o nichž ještě bude řeč – i tady dalo ábíčko typ na později konaná Celostátní setkání pionýrů s představiteli strany a vlády (tak se tomu opravdu říkalo). To už ovšem byly monstrózní akce, které měly daleko k otevřenému a přá-

telskému setkání lidí připravujících časopis s jeho čtenáři, vedoucími, rodiči i učiteli a vůbec dospělými. Škoda že si straničtí a vládní představitelé, kteří na celostátní setkání pionýrů jezdili, většinou nedokázali s dětmi popovídat opravdu neformálně a otevřeně, namísto většinou připravených besed.

SRAZOVÉ DROBNÍČKY

Nějak je mi líto rozloučit se s ábíčkovskými srazy právě připomenutím oněch monstrózních celostátních setkání. Jistě i tam děti rády jezdily a užily si všeho možného, ale věřím, že leckterý „ábíčkář“ by takové setkání za naše srazy nevyměnil.

Tak třeba sraz v nádherném prostředí Zbirožského potoka v roce 1970. Měl ho spolu s dalšími na starosti náš dobrý kamarád a kantor ze základní školy v Rokycanech, Jaroslav Brejcha zvaný Bolid. Byl to takový kosmický a technický nadšenec, nebo jak ho specifikovat. Vybudoval tenkrát ve škole v Rokycanech odborné učebny, které by možná obstály i dnes, jen technika by byla dokonalejší (psali jsme o nich i v ABC). Když byl později přeřazen na jinou školu mimo Rokycany, stalo se obvyklé - nikdo už se o učebny a jejich vybavení nedokázal postarat a využívat je. Chátraly, až dochátraly.

Na zbirožský sraz mám jednu „gastronomickou“ vzpomínku. Byl jsem si v blízké obci kupovat nějaké potraviny, když tam přijela pojízdna prodejna Jednoty. Napadlo mě, že bych si mohl něco ukuchtit na ohni. Koupil jsem si tedy kus hovězího, naklepal ho pak na kameni a s cibulí i paprikou zabalil do alobalu. Náš externista Jenda Tůma se mi poškleboval, ale když jsem konečně balíček otevřel, z hotové pečínky vycházela tak dráždivá vůně, že raději uprchl. Ale i leckdo z kolemjdoucích nasával. Pro změnu jsem ale zase já záviděl několika klubařům, kteří našli v lese hříbky a usmažili si je na pánvi.

Ne na každém srazu nám někdo vařil, jako třeba vojáci na Komáří Hůrce u Teplic, nebo kuchařky na táboře v Bělči, který nám pro sraz nabídl Krajský dům pionýrů a mládeže v Hradci Králové. V Třešti u Třebíče, kde se sraz konal na přírodním koupališti, jsme zase měli stravování zajištěno v blízké škole. Všechno vždy za reálné, tudíž velmi nízkou cenu.

Ponejvíce si však účastníci srazu vařili sami na ohních nebo na vařičích, podle toho, jaké byly stanoveny podmínky. Vaření na ohni jsme obvykle nepovolovali z celé řady důvodů, včetně bezpečnostních.

Ještě se však vrátím k Jardovi Brejchovi. Podílel se značnou měrou také na dalších srazech. Jeden se konal kousek za městem u Lidové hvězdárny v Rokycanech a byl spojen jak s pozorováním noční oblohy, tak s promítáním filmů a astronomickými hrami a soutěžemi. Jarda byl i autorem velmi pěkného kosmického pexesa (vyšlo na děčku v ABC) a stvořil též brožurku pro zájmový odznak Mladého kosmonauta, který byl zařazen do systému odborných odznaků Pionýra (na návrh ábíčka).

Další 54. sraz, svým způsobem tak trochu jubilejní, se zase konal jaksi „zrcadlově“ u Plzně v roce 1969, a to u rozhledny na Chlumu. Tenhle kopec je „přes Plzeň“ naproti Radyni, kde byl – jak jistě pamatujete – historicky první sraz čtenářů ABC v roce 1959. Z Chlumu mám také několik vzpomínek. Ta jedna se váže k „autíčku“, které jsem si zakoupil díky poukazu ze Svazu novinářů (v té době opravdu byla auta i na zvláštní poukazy nebo na záznam, a tedy s dlouhým čekáním podle pořadí). Získal jsem „endéráckého“ Trabanta Combi (rozuměj – vyrobeno v Německé demokratické republice) v bleděmodré barvě. Nebylo to auto velké, ale díky provedení kombi přece jen prostornější.

S trabíkem či trabošem (jak se tomu „vozu“ také říkalo) jsem přijel i na Chlum a druhý den jsem jej našel dovedně „zaparkovaný“ mezi dvěma stromy. Měl to na svědomí Honza Tůma s dalšími „siláky“, kteří auto mezi ty stromy doslova přenesli. Trochu jsem je zklamal, protože jsem se ani moc nečlilil, a s autíčkem jsem se doslova „vycukal“ na volný prostor.

Druhý zážitek byl, snad měl být uveden jako první, že jsem na Chlumu uviděl živé Strážce. Tak jsem nazval hrdiny kresleného seriálu, který jsem začal psát od roku 1967, kdy v lednu vyšel první příběh. Byl to klub-raketová posádka a ještě o něm bude řeč v samostatné kapitole o kreslených seriálech (komiksech) v ABC.

Bylo to při nástupu účastníků srazu k slavnostnímu zahájení. A jak se tak dívám po té řadě kluků a děvčat, každý klub stál samostatně (některý i s vlastní vlaječkou), najednou ke svému úžasu poznávám známé tváře - Hadžiho, Honzu (Jendu), Zrzka, Káju, Robina. Opravdu se ti kluci moc a moc podobali kresleným Strážcům. Ani jsem jim to neřekl, a teď už si zaboha nevzpomenu, odkud ti kluci byli.

A třetí zážitek? Ten je svázaný opět s Jardou Brejchou. Po večerce jsme se tradičně sešli s většinou přítomných dospělých, tentokrát v bývalé restauraci pod rozhlednou. Každý přinesl něco ze svých zásob a Jarda se ujal výroby pochutin, většinou takzvaných jednohubek čili chuťovek. Makal jako robot a ještě přitom stačil vykládat spoustu zajímavostí, vtipů, a reagovat na ostatní. Když už Jardovi zbyly jen sušené švestky a kulaté cucavé bonbony, dokázal i z nich vyrobit jakousi dobrotu: švestky nařízl a do „hubičky“ vložil bonbon! Zbaštili jsme je taky a někdy potom jsme šli i trochu spát.

Méně radostný zážitek mám ze srazu pod Přimdou na Tachovsku. Jak možná víte, Přimda je hrad, tedy spíše zřícenina. Krajina je tam však báječná i s rybníky, u nichž jsme tábořili, a účast byla slušná. Spolupracovali jsme opět s vojáky, kteří přispěli kromě kuchyně do programu i svou technikou, a také nám zapůjčili nějaké stany a spací pytle. A tady bylo čertovo kopýtko! V životě jsem vši neměl, a to jsem byl dost dlouho v armádě, kde jsem na výjezdech a reportážích nocoval leckde, ale z Přimdy jsem si je přinesl. Nebyl jsem sice sám, ale to mě samozřejmě moc nepotěšilo.

Programy srazů byly jaksi tradiční a už jsem se o nich zmínil. Čtenáři odrůstali a jiní přicházeli, proto jsme mohli i nadále uplatňovat přírodovědnou a technickou sazku nebo jejich varianty, organizovat různé hry (včetně tzv. bojovek, hledání pokladu ap.) a soutěže s různými výrobky i modely. Změny nastaly hlavně tam, kde s námi spolupracoval někdo nový a něco zajímavého nabídl. Byli to už zmínění vojáci se svojí bojovou technikou, pak odborní pracovníci z pionýrských domů, nebo naši konstruktéři, spolupracovníci a autoři. Už třeba padlo jméno Jenda Tůma. Kromě toho, že byl zpočátku stovkařem (guvernérem) našich klubů nebo vymýšlel do časopisu dlouhodobé hry pro kluby, provozoval sportovně džiu-džitsu (džudo), a tak na srazích předváděl jeho ukázky a učil základy. Vždycky s sebou bral některého kamaráda ze sportovního oddílu, aby měl partnera. Dětem se to moc líbilo. Bylo to něco mimořádného, dneska však i jiné druhy sebeobrany nebo bojových umění dělá kdekdo.

Za zmínku ještě stojí, že se postupně naše srazy rozšířily i na Slovensko. V pořadí 57. se totiž současně konal jako 1. slovenský sraz ABC 19. – 21. června 1970 na Šiveckých Lúkách nedaleko Margecan. Pořá-

dajícím byl slovenský Klub lesní moudrosti SKLM-02 z Košic a chlapci z GRP-8514, kterým pomáhal Miloš Vyleťal se svým otcem. Účast sice nebyla veliká, přesto však tu padl jeden československý (srazový) rekord, a to ve vyjímání „ježka z klece“: Pavel. Tulipán z tábornického klubu Černí havrani dokázal „ježka“ vysvobodit a opět vrátit za 1 minutu 49 sekund! Zvládl to bez předchozího tréninku a tak možná měl trochu více štěstí než šikovnosti – ale rekord to byl! „Ježkem v kleci“ je míněn hlavolam, který propagoval Foglar ve svých románech.

Dejme tedy prozatím sbohem srazům, i tomu vpravdě nejslavnějšímu na Kunětické hoře u Pardubic, a pojďme si zavzpomínat, jak to bylo se zájmovými kluby ABC. Vždyť to byla jedna z nejvýznamnějších i nejrozporuplnějších aktivit ábíčka. Ovšem jak pro koho!

ZAČALO TO TABULKOVOU AKCÍ

V povědomí mnoha bývalých čtenářů ábíčka, ale i jiných pamětníků, je zrod čtenářských zájmových klubů ABC spojen s vyhlášením dlouhodobé hry Volá vesmír v září roku 1960. Musím proto připomenout, že o rok dříve vzniklo to, co bychom mohli nazvat startovací základnou nejúspěšnějšího období v historii časopiseckého klubového hnutí, jež je obvykle spojováno pouze se jménem spisovatele Jaroslava Foglara a s časopisy Mladý hlasatel a Vpřed, kde slavný spisovatel působil jako redaktor a také s kluby začal.

Nalistujme si proto šesté (červnové) číslo ABC z roku 1959, kde na dvoustraně 18-19 najdete zajímavý titulek *Rukoudáním pod Šibeňákem*. Redakce se v té době vydala do Nového Hrádku nad Metují pod Orlickými horami, aby tu uzavřela neobvyklou smlouvu. Úvodní vyprávění, sepsané výtvarným redaktorem ábíčka Slávou Jílkem, připomíná řadu historických zajímavostí z tohoto kraje, o nichž vyprávěli novohradečtí pionýři. Kdysi dávno se tu například dobývala železná ruda (připomínají to i některé místní názvy), lidé se živili tkalcováním, válčili tu husité, kraj poznamenala třicetiletá válka, a v roce 1937 – už v Československé republice – se tady začala budovat dodnes obdivovaná a zpřístupněná opevnění (známá pevnost Dobrošov a další objekty). A je tu i kopec jménem Šibeničák, snad tu opravdu kdysi bývalo popravní místo.

Právě tady se 8. května 1959 redaktoři ABC sešli s pionýry z Nového Hrádku, aby uzavřeli smlouvu, která dala vznik takzvané *Tabulkové akce*. Co bylo její náplní a cílem? Vyhledávat a označovat tabulkami *přírodní zajímavosti, historické a technické památky*, aby se o nich dozvěděli nejen místní obyvatelé, ale i návštěvníci těchto míst. Vždyť kromě oficiálních údajů, uváděných v průvodcích nebo na turistických mapách, je kolem nás mnoho zapomenutých nebo málo známých objektů mnohdy i velké hodnoty.

Redakce se onou smlouvou zavázala, kromě jiného, vydat pro účastníky této akce kartónové různobarevné tabulky s příslušnými nápisy (Přírodní zajímavost – zelená, Technická památka – modrá, Historická památka – červená) a místem pro uvedení základních údajů. Na tabulce byl vždy název kolektivu nebo jméno jednotlivce, který ji vyvěsil, a předtištěné kulaté razítko s nápisem Mladí průzkumníci-čtenáři časopisu ABC a znakem pionýrské organizace. Na jejím rubu pak byly základní pokyny, jaké památky a zajímavosti se mají viditelně označovat a jak vyrobit jednoduchý ochranný rámeček. Návod byl rovněž uveřejněn v ABC, kde bylo uvedeno i několik konkrétních příkladů z Děčína, ale také odjinud.

Sponzorem Tabulkové akce, jak bychom řekli dneska, se stal Státní ústav památkové péče a ochrany přírody. Akce, vlastně jistá forma soutěže, byla dlouhodobá, a pro první kolo, jež se uzavíralo hned v prosinci 1959, byly připraveny pěkné ceny: přenosný radiopřijímač-tranzistorák (šlágr té doby), fotoaparát, stany a jiné věci.

I když se Tabulková akce rozbíhala pozvolna, začalo přibývat nejen jednotlivců, ale posléze i kolektivů, a tak se brzy ve zprávách a hlášeníh objevila zkratka KTA – kolektiv Tabulkové akce s přiděleným pořadovým číslem.

Na pomoc dokonce přispěchala Šestka z Hradební, tedy hrdinové kresleného seriálu z minulého ročníku, aby v dubnovém čísle (1960) krátkým příběhem odstartovala nový ročník Tabulkové akce. I když tabulek bylo vyvěšeno přes 1200 a KTA se počítaly na několik desítek, stále to nebylo to pravé „ořechové“.

Tou dobou se však v abíčku začínaly rodit další experimenty. A jeden se vydařil natolik, že se bezesporu zapsal do historie tisku pro děti. Začátek byl naprosto nenápadný. Ovlivnění začínajícím pronikáním lidstva do

vesmíru, rozjeli jsme v ábíčku astronautické zájmové kroužky. Abychom pomohli rozvoji jejich činnosti, přinášeli jsme nejen články o vesmíru a technice i budoucnosti kosmických letů, ale také návody na různé modely, hračky a pomůcky s touto tematikou. Kroužků, které z podnětu časopisu vznikly, nebylo moc. A hlavně to byly kroužky, které měly dospělé vedoucí a pracovaly při školách nebo domech pionýrů.

Na chvilku teď přeladíme na jiný kanál, ale vše souvisí se vším. Že se tenkrát pionýrské organizaci moc nedařilo, že v ní bylo hodně formalizmu a tradičně nedostatek vedoucích, to byla jedna strana mince. Na té druhé straně pak byl mimo jiné problém související s dojížděním dětí do škol, především na venkově. Ovšem ani městským dětem se nechtělo zůstat po vyučování v „pionýru“ nebo se tam odpoledne vracet na schůzku. Samostatné pionýrské klubovny se ani na školách moc nevy-skytovaly a všechna činnost se tedy odbývala ve třídách nebo venku na školním hřišti. Většina vedoucích oddílů a rovněž skupinová vedoucí byli z řad učitelů, či spíše učitelek. Běžně se stávalo, že ředitel školy navrhl do funkce skupinové vedoucí učitelku v jiném stavu, nebo mladou začínající kantorku. A leckde „hlavním činitelem“ všeho pionýrského dění byl školník, který rozhodoval, kdy a kde se bude schůzka konat. Není tedy divu, že – jak bych řekl - „zdravé síly“ v pionýrské organizaci neumdlévaly ve vymýšlení různých materiálů, které směřovaly k narušení formalizmu v činnosti Pionýra.

Z titulu funkce šéfredaktora jsem býval přizván na plenární zasedání Ústřední rady Pionýrské organizace ČSM, takže jsem měl informace „z první ruky“. Také jsem tou dobou byl v komisi mladých techniků ÚR PO ČSM, později jsem ji po řadu let řídil jako její předseda, a byl jsem dokonce i členem ÚR PO. Pozvolna jsem tak pronikal do funkcionářského dění a občas měl i možnost vyjádřit své názory nebo přispět nějakými náměty, ba i kritikou.

Nevím už kolikáté plenární zasedání ústřední rady to bylo, ale vím, že v roce 1960 přineslo málem revoluční změnu do struktury pionýrské organizace: *umožnilo rozvíjet činnost s dětmi i v místě bydliště formou místních pionýrských kolektivů*. Mluvílo se hlavně o družinách, které by ovšem i nadále organizačně patřily pod spádové pionýrské skupiny na školách. Tam byla vlastně celá pionýrská činnost organizačně začleněna a rozvíjena. Co škola, to pionýrská skupina.

Nějak se mi to tenkrát s tím novým usnesením propojilo a vymyslel jsem celoroční hru Volá vesmír. To chce ovšem novou samostatnou kapitolu, neboť tím skutečně a opravdu začalo...

OBDOBÍ ZÁJMOVÝCH KLUBŮ ABC

Vyrukovat rovnou s čtenářskými kluby by bylo i v té době stále chybou. To mi bylo jasné. Jenže celoroční hry se v Pionýru organizovaly, sice ponejvíce k politickým výročím, jakými bylo osvobození Československa nebo založení Komunistické strany Československa a Velká říjnová socialistická revoluce v Rusku či založení pionýrské organizace, takže patřily do programu činnosti. Proč to tedy nezkusit?

Proto nakonec padla volba na celoroční hru ABC motivovanou prvními pokusy lidstva proniknout do vesmíru. A protože v té době byl navíc Sovětský svaz v čele tohoto závodu a předstihl Spojené státy, bylo i tohle dobrou záštitou našich snah. Co by člověk neudělal pro dobrou věc, že? Nebylo to poprvé ani naposledy, kdy se nějaká taková taktika ukázala být prospěšnou pro dobrý výsledek a k prospěchu dětí i časopisu.

A když si budeme hrát na dobývání vesmíru, pak to musí být *pionýrské raketové posádky* (RP), kdo se zúčastní a poletí v pomyslných raketách. Taková byla oficiální idea. Pamětníci foglarovských klubů z Mladého hlasatele a Vpředu po přečtení podmínek účasti ve hře samozřejmě okamžitě pochopili, že tohle je vlastně výzva k zakládání čtenářských klubů: sestavit posádku (klub), rozdělit funkce, najít si raketovou základnu (klubovnu), poslat redakci hlášení – přihlášku do hry a plnit úkoly vyhlášené redakcí, a o tom zase posílat hlášení.

Redakce naopak klubům posílala zakládací listinu s přiděleným číslem a klubové legitimace, do kterých si měli členové lepit známky z ábíčka. Tiskli jsme je do hřbetu časopisu na klubové stránce a přiznávám, že jsme použili Foglarovu metodu z Mladého hlasatele a Vpředu. Jenže vznikl problém: časopisu nebyl vždy dostatek, a tak ábíčko nemohli odebírat všichni klubisté! Tolerovali jsme tedy klubům, když známky vylepoval do své legitimace jen jeho vedoucí.

Jeden rozdíl tu však proti foglarovským klubům byl: „ábíčkářské“ kluby byly zájmově zaměřené a podle toho i rozdělené. Zanedlouho totiž

vznikly další odbornosti: hlídky ochrany přírody (HOP, později jen HP), dívčí kluby (DK), a zůstaly kolektivy tabulkové akce (KTA). Šlo o rozdíl, který nejen já, ale i mnozí přátelé klubového hnutí, včetně některých foglarovců, dodnes považují za rozhodující pro úspěch klubů ABC. Vlastně celá metodika, organizace i řízení klubové činnosti se v šedesátých letech dostaly o celý vývojový stupeň výše, než předtím dosáhly kluby v Mladém hlasateli a Vpředu.

Takže jsme měli námět, název hry i organizační strukturu a datum startu – deváté čili zářijové číslo ABC. Hra dostala prostor na celé dvoustraně, kde byly všechny potřebné informace, a navíc jsme slíbili poslat každému přihlášenému kolektivu „startovací“ návod na výrobu pneumatických raketek. Měli jsme k tomu takový šikovný reklamní leták, kde bylo popsáno, jak takové malé, ale atraktivní „foukací“ raketky dělat. Vymyslel je náš spolupracovník, všeučel a konstruktér Jiří Konvička.

Hra tedy odstartovala, a my jsme s nedočkavostí čekali, zda se vůbec nějaká raketová posádka přihlásí. Nejhorší bylo, že mezitím už se dávalo do výroby další číslo časopisu, kde bychom velice rádi napsali, jak start hry dopadl. To byla nevýhoda měsíčníku a v té době dlouhých výrobních lhůt (pět až šest týdnů).

Naštěstí hra docela zabrala, a tak jsme do „desítky“ na poslední chvíli k dalším úkolům pro kolektivy přidali aspoň seznam prvních šesti: RP-01 pionýrský oddíl národní školy v Přáslavicích, p. Sedmihorky, RP-02 Ostrava I, RP-03 Aš s vedoucím F. Malým, RP-04 Rakovník, RP-05 ODPM Vítkov a RP-06 Rožkopov u Staré Paky.

V listopadovém čísle jsme uveřejnili dalších 13 adres RP a oznámili, že k 31. 10. 1960 je přihlášeno celkem 88 raketových posádek. Vycházeli jsme vždy kolem 10. až 15. dne v měsíci, takže to byl počet za zhruba šest neděl – a to nebylo špatné. Ostatně i činnost se rozvíjela docela dobře, jak dokazovaly uveřejněné zprávy a hlášení.

Samozřejmě, kdo se dnes podívá na vyhlašované úkoly a reakce RP, bude asi mírně (možná i nemírně!) zděšen. Blížilo se tenkrát zmíněné 40. výročí založení KSČ, a tak jsme se ani v ábíčku nevyhnuli iniciativám a závazkům k této události. Za povšimnutí ovšem stojí, že převažovaly jiné, skutečně kosmonautické návody, rady, hry, soutěže, že do hry pronikla romantika, tajemství i dobrodružství. Ti „nahore“ si tedy opět

měli co odškrtnout, a my jsme zase mohli dávat dětem náměty k zajímavé a samostatné činnosti.

Málem bych ale zapomněl zdůraznit, že naše hra Volá vesmír měla oficiálního konkurenta ve vyhlášené celostátní Pionýrské expedici Za rudým praporem, která děti vedla k pátrání po historii dělnického hnutí a komunistické strany u nás, a také bývalých dětských organizací, jako byli Rudí průkopníci a československý Komsomol.

A ještě musím zaznamenat, že redakce ABC dostala k začátku školního roku posilu. Byl jí před časem odvolaný ředitel karlínského domu pionýrů a mládeže Jan Šimáně. Rozebírat dnes důvody, proč byl Honza z funkce odvolán, je zbytečné. Podstatnější bylo, že nastoupil k nám a já jsem tak získal člověka, který se jako organizátor velkou měrou zasloužil o rozvoj klubové činnosti v ABC. Leckdy byl víc v „terénu“ než za redakčním stolem, byl snad na všech srazích (ted' už vlastně klubových), psal reportáže, dopisoval si s dětmi a kluby, a řídil stovkaře (později tzv. guvernéry). Mohu ted' trochu předběhnout a vysvětlit hned, že tak jsme nazývali partu nadšených mládenců a děvčat, kteří nám s kluby pomáhali. Jak název stovkař napovídá, každý měl na starosti jednu (někdy i dvě) stovky klubů, staral se o hodnocení jejich hlášení a plnění úkolů, vybíral zajímavosti k otisknutí do ABC, odepisoval na jejich dotazy, ba za svými kluby občas (za redakční peníze) zajel nebo organizoval malá místní setkání. Stovkaři byli rozděleni podle zájmů, a tak někdo měl raketové posádky, jiný hlídky přírody nebo dívčí kluby, a také další zájmové stovky. Pozdější nové označení guvernér, jež vycházelo z našich celoročních klubových her, lépe vyjadřovalo poslání i postavení stovkařů.

A ještě jednoho pomocníka jsme získali na samém počátku hry Volá vesmír: Československý rozhlas, a to především díky redaktorům Vláďovi Cveklvi a jeho kolegovi Mílovi Kolářovi z redakce Vědy a techniky. „Vysílač raketových posádek“ se objevoval v pořadu STOP na Praze I, nebo ve VTEŘINÁCH opět na „jedničce“, ale i na „drátáku“ (Praha III). Pokud nevíte, co to byl „dráták“ čili rozhlas po drátě, pak jen malé vysvětlení: signál byl skutečně šířen pouze kabelem do jednoduchých přijímačů-reproduktorů. Dnes podobně funguje kabelová televize i rozhlas, i když na daleko vyšší technické úrovni. „Dráták“ byl také jedním z „dítek“ v oné době vedené „studené války“ mezi Východem a Západem. Měl

zajistit informovanost obyvatelstva v případě války nebo jiné pohromy, kdyby došlo k výpadku elektrického proudu nebo zničení vysílačů. Napájení „drátáku“ bylo nízkonapěťové (jako u telefonu) a k získání proudu se daly použít jednoduché agregáty na benzín či naftu.

Ale zpátky do redakce ABC a na začátek roku 1961.

Ža půl roku od vyhlášení hry Volá vesmír to vypadalo tak, že se o RP psalo a hovořilo průběžně v celém čísle ABC, ale také v rádiu a televizi a tu a tam i v některých novinách a časopisech. V první polovině února 1961 už jsme přidělili číslo RP-170 a další přihlášky přicházely takřka denně. S trochou humoru lze říci, že se tenkrát snažily i obě kosmické velmoci, Sovětský svaz a Spojené státy, které se vehementně trumfovaly vypouštěním raket i družic, a také prvních kosmických sond k Měsíci, Slunci a dokonce poprvé k Venuši. V časopisu se o tom samozřejmě hodně psalo. I to je třeba brát jako podpurný faktor pro zájem a nadšení dětí. A hlavně tu bylo něco nového a samostatného - i když pod „deštníkem“ Pionýra. Vyhovovalo to ale i družinám a leckde menším pionýrským oddílům, jak dokazovaly přihlášky nových RP. Aby ne, vždyť vedoucí měli méně práce s vymýšlením činnosti a navíc věděli, že hra děti zaujme. Proč by ji tedy nepodporovali? „Čárku“ za to stejně dostali.

A zase musím připomenout jeden prvek, který se stal určitým zlomem jak pro naše kluby – raketové posádky, tak i pro pionýrskou organizaci. Mladí astronauti (tak si také říkali) totiž přišli s návrhem, aby si mohli pokřtít své pomyslné rakety (tedy kluby) – a redakce jim vyhověla. Kupodivu nám to prošlo i „nahore“. Přece není možné zakazovat dětem pojmenování raket, když je jim vzorem sovětská kosmická technika! Zpočátku to nebyl žádný zázrak, názvy byly jednoduché: Mír, Meteor, Vítězství, Jupiter – ale rozhodně lepší než RP-88 Duchcov či RP-56 Vyškov, Pionýři 6.A 1. osmileté školy.

JAK JSME PROZRADILI VOJENSKÉ TAJEMSTVÍ

Však nám tohle obecné číslování RP leckdy způsobilo zmatky, a dokonce až na vyšších vojenských místech! Správně musím uvést, že malér měli naši kolegové z rádia, ale dokonce jsem k tomu osobně přispěl i já sám. Bylo to takhle: